

ESTIMACIÓ DEL
COST DE LA
PLAÇA ESCOLAR
A CATALUNYA
RESUM EXECUTIU

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

ESTIMACIÓ DEL COST DE LA PLAÇA ESCOLAR A CATALUNYA PACTE CONTRA LA SEGREGACIÓ ESCOLAR

L'informe *Estimació del cost de la plaça escolar a Catalunya* recull els resultats dels treballs desenvolupats per la Comissió del cost de la plaça escolar, que tenia per objectiu quantificar la despesa pública necessària per garantir la provisió en condicions de gratuïtat de la plaça escolar amb estàndards de qualitat equivalents entre centres.

1. CONSIDERACIONS METODOLÒGIQUES SOBRE L'ESTUDI DEL COST DE LA PLAÇA ESCOLAR

La Comissió d'estudi del cost de la plaça escolar ha segmentat aquest cost en quatre **components** diferents: (1) el cost de la dotació bàsica de personal docent i de suport necessària per impartir els ensenyaments durant l'horari lectiu; (2) el cost de funcionament del centre, que integra la despesa associada a la provisió dels recursos materials i tecnològics necessaris per impartir els ensenyaments en condicions adequades, al pagament dels subministraments bàsics o a la dotació del personal d'administració i serveis necessari, entre d'altres; (3) el cost de les activitats i serveis escolars complementaris, que integra la despesa associada al pagament de les activitats complementàries, de les activitats educatives fora del centre (sortides i colònies escolars), del material escolar i llibres de text i del menjador escolar, fonamentalment, i (4) el cost d'atenció a la diversitat, que integra la despesa associada a la provisió de personal que s'ocupa d'atendre les necessitats educatives específiques de l'alumnat, generalment més present en els centres amb més complexitat.

Per a cadascun d'aquests components, la Comissió d'estudi del cost de la plaça escolar ha estudiat quatre **dimensions d'anàlisi** associades: (a) el finançament públic actual dels centres públics i concertats, que es correspon a la despesa pública destinada a finançar cadascun d'aquests components; (b) la despesa real dels centres públics i concertats, que es correspon al cost efectiu que es destina a aquests components, resultant de la suma de la despesa pública de les administracions i la despesa privada de les famílies; (c) el cost teòric (comptable), establert per la Comissió d'estudi del cost de la plaça escolar, ja sigui calculat a partir de la comptabilitat de costos dels centres que en disposen o d'estimacions efectuades a partir de l'aplicació dels barems propis dels centres públics, i (d) l'impacte pressupostari que deriva de l'aplicació del cost teòric al conjunt de places escolars del sistema, la qual cosa suposaria eliminar els pagaments avui fets per les famílies, i que és el resultat de la diferència entre el finançament públic actual i el cost teòric.

Alhora, la Comissió d'estudi del cost de la plaça escolar ha estimat quatre **indicadors de referència**, que s'apliquen a cada component i dimensió d'anàlisi: (I) el cost per alumne, (II) el cost per unitat, (III) el cost de la plaça escolar i (IV) l'import total. El cost per unitat o per plaça escolar pot ser més adequat per determinar la despesa associada a la dotació de plantilles o al funcionament dels centres, mentre que el cost per alumne pot ser més adequat per determinar la despesa associada a les activitats i els serveis escolars complementaris.

Aquesta anàlisi dels costos, que aporta dades diferenciades per etapes educatives (educació infantil de segon cicle i primària i educació secundària obligatòria) i per titularitat del centre (pública i privada concertada), se circumscriu a la plaça escolar d'ensenyaments bàsics obligatoris i ensenyaments preobligatoris de provisió universal i gratuïta en centres ordinaris estàndards per a l'any 2019. S'exclouen de l'anàlisi, doncs, centres com ara ZER, escoles sense una unitat mínima per nivell educatiu o centres que només proveeixen altres ensenyaments. Cal tenir present que la utilització futura d'aquest treball ha de partir de l'actualització de les dades, com a mínim, a partir de l'evolució del cost de la vida.

Per a l'estimació d'aquests costos, la Comissió d'estudi ha comptat, per un costat, amb les dades de pressupostos liquidats de centres públics, amb les dades de dotació de personal docent, personal d'administració i serveis i personal d'atenció educativa de centres públics, amb les dades de convocatòries d'ajuts per a activitats i serveis escolars, amb les dades de concerts educatius i de subvencions als centres concertats i amb les dades de finançament dels serveis generals, facilitades pel Departament d'Educació; per un altre costat, amb les dades de pressupostos en educació de les administracions locals, sense desagregació per centre; per un altre, amb les dades de pressupostos liquidats d'una mostra de 100 centres concertats i, finalment, amb les dades extretes de l'explotació d'una enquesta adreçada als centres públics i concertats durant l'any 2019, sobre quotes sufragades per les famílies per diferents conceptes, amb 1.574 centres amb resposta a primària i 758 centres amb resposta a secundària, tant públics com concertats.

El cost teòric està calculat prenent com a referència un escenari d'escolarització plenament equilibrada, que actualment no hi és, en què centres públics i centres concertats tinguessin una composició social equivalent entre si.

2. APROXIMACIÓ CONCEPTUAL A LA PLAÇA ESCOLAR: PRESTACIONS COBERTES PEL COST TEÒRIC

El cost de la plaça escolar calculat a través d'aquest estudi preveu:

Sobre la dotació bàsica de personal docent i de suport

- Igualació de les hores lectives de personal docent disponibles en centres públics i concertats, sense modificar les condicions de treball del professorat (dedicació horària), prenent com a referència la disponibilitat d'hores lectives als centres públics.

Sobre les despeses de funcionament del centre

- Cobertura de les despeses directament relacionades amb la provisió de la plaça escolar per part dels centres, per concepte com ara comunicacions, activitats docents, neteja, subministraments, manteniment dels centres, equipament informàtic, equipament dels espais docents i altres espais, personal d'administració i serveis, millora estructural de les instal·lacions escolars (inversions o amortització dels edificis), assegurances i despeses de gestió (i serveis externs), prenent com a referència els criteris d'assignació pressupostària del Departament d'Educació als centres públics.
- No comptabilització de la despesa en formació permanent del professorat (26,4 euros per alumne a primària i 20,2 euros per alumne a secundària), ni tampoc de la despesa no directa als centres dels serveis centrals del Departament d'Educació (64,7 euros addicionals per alumne a primària i secundària).

Sobre les activitats i els serveis complementaris

- Gratuïtat de les activitats complementàries als centres públics i concertats realitzades per personal educador, no pas per personal docent com fins ara en el sector concertat.
- Gratuïtat de sortides escolars i gratuïtat de colònies escolars amb caràcter bianual.
- Gratuïtat del material i llibres de text.
- Específicament per a l'alumnat en situació de risc de pobresa, ajuts de mitjana del 50% per menjador escolar.

Sobre l'atenció a la diversitat

- Increment de la dotació de personal docent i de suport per a l'atenció de la diversitat, aplicant la ràtio vigent als centres públics de dotació per a alumnat amb necessitats educatives específiques amb dictamen a una dotació que cobreixi l'alumnat en situació de risc de pobresa.

3. QUANTIFICACIÓ DEL COST DE LA PLAÇA ESCOLAR

La Comissió d'estudi del cost de la plaça escolar situa el cost teòric en 4.973,63 euros per alumne a educació infantil de segon cicle i primària (5.117,3 euros per alumne al sector públic i 4.659,6 euros per alumne al sector concertat) i 6.100,1 euros per alumne a secundària (6.579,99 euros per alumne al sector públic i 5.211,08 euros per alumne al sector concertat) (vegeu la taula 1).

Taula 1. Cost per alumne per titularitat i etapa educativa (2019)

Per alumne	EINF i EPRI				ESO				
	Centres públics	Finançament públic	Despesa real	Cost teòric	Impacte pressupostari	Finançament públic	Despesa real	Cost teòric	Impacte pressupostari
Dotació bàsica de personal docent i de suport		3.226,0 €	3.226,0 €	3.226,0 €	0,0 €	4.652,2 €	4.652,2 €	4.652,2 €	0,0 €
Funcionament del centre		516,8 €	641,8 €	708,9 €	102,6 €	619,9 €	776,6 €	734,9 €	243,2 €
Activitats i serveis complementaris		243,70 €	1.119,20 €	664,60 €	420,90 €	33,90 €	383,70 €	576,30 €	542,40 €
Atenció a la diversitat		265,1 €	265,1 €	517,9 €	252,8 €	360,7 €	360,7 €	616,6 €	255,9 €
Cost agregat		4.248,56 €	5.249,44 €	5.117,34 €	776,20 €	5.643,96 €	6.169,65 €	6.579,99 €	1.041,51 €

Per alumne		EINF i EPRI			ESO			
Centres concertats	Finançament públic	Despesa real	Cost teòric	Impacte pressupostari	Finançament públic	Despesa real	Cost teòric	Impacte pressupostari
Dotació bàsica de personal docent i de suport	2.508,8 €	3.379,6 €	2.829,9 €	321,1 €	3.057,1 €	4.146,0 €	3.304,5 €	247,40 €
Funcionament del centre	245,52 €	701,2 €	670,5 €	424,98 €	286,1 €	752,6 €	713,7 €	427,6 €
Activitats i serveis complementaris	75,20 €	2.385,80 €	641,30 €	566,10 €	75,20 €	2.327,10 €	576,30 €	501,10 €
Atenció a la diversitat	27,5 €	244,3 €	517,9 €	490,4 €	54,8 €	330,1 €	616,6 €	561,8 €
Cost agregat	2.859,58 €	6.710,82 €	4.659,63 €	1.800,03 €	3.469,50 €	7.555,89 €	5.211,08 €	1.741,58 €
Total	Finançament públic	Despesa real	Cost teòric	Impacte pressupostari	Finançament públic	Despesa real	Cost teòric	Impacte pressupostari
Dotació bàsica de personal docent i de suport	3.000,8 €	3.274,2 €	3.101,6 €	100,8 €	4.093,0 €	4.474,7 €	4.179,8 €	86,7 €
Funcionament del centre	430,3 €	658,6 €	696,9 €	203,0 €	486,8 €	765,9 €	727,5 €	309,1 €
Activitats i serveis complementaris	190,8 €	1.516,9 €	657,3 €	466,5 €	48,4 €	1.065,0 €	576,3 €	527,9 €
Atenció a la diversitat	190,5 €	258,6 €	517,9 €	327,4 €	253,5 €	350,0 €	616,6 €	363,1 €
Cost agregat	3.812,45 €	5.708,28 €	4.973,63 €	1.097,66 €	4.881,69 €	6.655,61 €	6.100,11 €	1.286,93 €

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació, de l'Enquesta de quotes (2019) i de les titularitats dels centres concertats.

Nota: El càlcul del finançament públic, a partir de l'escenari d'inversió mitjà (cost de funcionament) i l'escenari actual d'escolarització: distribució inequitable d'alumnat socialment desfavorit i no-equivalència de jornada escolar (cost de les activitats i els serveis complementaris). El càlcul de la despesa real, a partir de les despeses bàsiques de funcionament (cost de funcionament) i la suma d'activitats complementàries, activitats fora del centre i material escolar, menjador escolar i altres serveis (cost de les activitats i els serveis complementaris). I el càlcul dels costos teòrics i dels impactes pressupostaris han estat elaborats a partir del cost estàndard (cost de funcionament), l'escenari d'escolarització equilibrada plena (cost de la complexitat) i l'escenari mitjà (cost de les activitats i els serveis complementaris).

L'impacte pressupostari total que suposaria garantir aquesta inversió als centres escolars seria de 1.163,8 milions d'euros en total, 581,2 milions d'euros en el sector públic i 582,6 milions d'euros en el sector concertat. (vegeu la taula 2).

Taula 2. Cost total de la plaça escolar per titularitat i etapa educativa (2019)

Import total		TOTAL		
Centres públics	Finançament públic	Despesa real	Cost teòric	Impacte pressupostari
Dotació bàsica de personal docent i de suport	2.482.309.322,6 €	2.482.309.322,6 €	2.482.309.322,6 €	0,0 €
Funcionament del centre	365.588.885,3 €	461.021.596,5 €	486.014.320,9 €	98.642.269,2 €
Activitats i serveis complementaris	121.807.482,2 €	606.635.726,6 €	432.301.516,2 €	310.494.034,0 €
Atenció a la diversitat	199.516.987,8 €	199.516.987,8 €	371.536.753,3 €	172.019.765,5 €
Cost agregat	3.169.222.677,9 €	3.749.483.633,5 €	3.772.161.913,0 €	581.156.068,7 €
Centres concertats	Finançament públic	Despesa real	Cost teòric	Impacte pressupostari
Dotació bàsica de personal docent i de suport	882.346.423,9 €	1.191.710.799,2 €	979.207.468,8 €	96.858.490,6 €
Funcionament del centre	85.028.718,2 €	235.231.704,7 €	224.276.567,3 €	139.247.849,1 €
Activitats i serveis complementaris	24.601.831,6 €	774.290.007,6 €	202.639.506,4 €	178.037.674,8 €
Atenció a la diversitat	12.059.034,5 €	89.540.130,1 €	180.519.683,7 €	168.460.649,2 €
Cost agregat	1.004.036.008,2 €	2.290.772.641,6 €	1.586.643.226,2 €	582.604.663,74 €
Total	Finançament públic	Despesa real	Cost teòric	Impacte pressupostari
Dotació bàsica de personal docent i de suport	3.364.655.746,5 €	3.674.020.121,8 €	3.461.516.791,4 €	96.858.490,6 €
Funcionament del centre	450.617.603,5 €	696.253.301,2 €	710.290.888,2 €	237.890.118,3 €
Activitats i serveis complementaris	146.409.313,8 €	1.380.925.734,2 €	634.941.022,6 €	488.531.708,8 €
Atenció a la diversitat	211.576.022,3 €	289.057.117,9 €	552.056.437,0 €	340.480.414,7 €
Cost agregat	4.173.258.686,1 €	6.040.256.275,1 €	5.358.805.139,2 €	1.163.760.732,4 €

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació, de les administracions locals, de l'Enquesta de quotes (2019) i de les titularitats dels centres concertats.

Nota: El càlcul del finançament públic, a partir de l'escenari d'inversió mitjà (cost de funcionament) i l'escenari actual d'escolarització: distribució inequitable d'alumnat socialment desfavorit i no-equivalència de jornada escolar (cost de les activitats i els serveis complementaris). El càlcul de la despesa real, a partir de les despeses bàsiques de funcionament (cost de funcionament) i la suma d'activitats complementàries, activitats fora del centre i material escolar, menjador escolar i altres

serveis (cost de les activitats i els serveis complementaris). I el càlcul dels costos teòrics i dels impactes pressupostaris ha estat elaborat a partir del cost estàndard (cost de funcionament), l'escenari d'escolarització equilibrada plena (cost de la complexitat) i l'escenari mitjà (cost de les activitats i els serveis complementaris).

4. CONSIDERACIONS NECESSÀRIES PER CONTEXTUALITZAR EL COST DE LA PLAÇA ESCOLAR

1. La composició social desigual dels centres

La determinació del cost de la plaça escolar, emmarcada en el Pacte contra la segregació escolar, es fonamenta en el supòsit que tots els centres tenen una composició social equilibrada, circumstància que no es produeix actualment.

Actualment, la composició social dels centres és força desigual entre si, no només entre centres de diferents sectors de titularitat, sinó també entre centres dins de cada sector de titularitat. A tall il·lustratiu, d'acord amb les dades facilitades pel Departament d'Educació, el 61,3% dels centres públics són de complexitat mitjana-alta, alta o molt alta, mentre que el 38,7%, de complexitat mitjana-baixa o baixa. En canvi, en el cas dels centres concertats, el 74,6% té complexitat mitjana-baixa o baixa però també hi ha un 25,4% de centres que tenen una complexitat mitjana-alta, alta o molt alta (vegeu la taula 3 i el gràfic 1).

Amb caràcter general, els centres del sector concertat tenen una composició social més afavorida que el sector públic: a tall d'exemple, els centres públics escolaritzen una proporció d'alumnat estranger més alta que els centres concertats, i també tenen alumnat amb progenitors amb un nivell d'estudis comparativament més baix.

Aquests desequilibris no són rellevants només perquè evidencien la persistència d'aquest fenomen i la necessitat de combatre'l, sinó també, especialment en el marc d'aquest informe, perquè poden contribuir a explicar diferències en el finançament dels centres.

Taula 3. La complexitat dels centres per sectors de titularitat (2019)

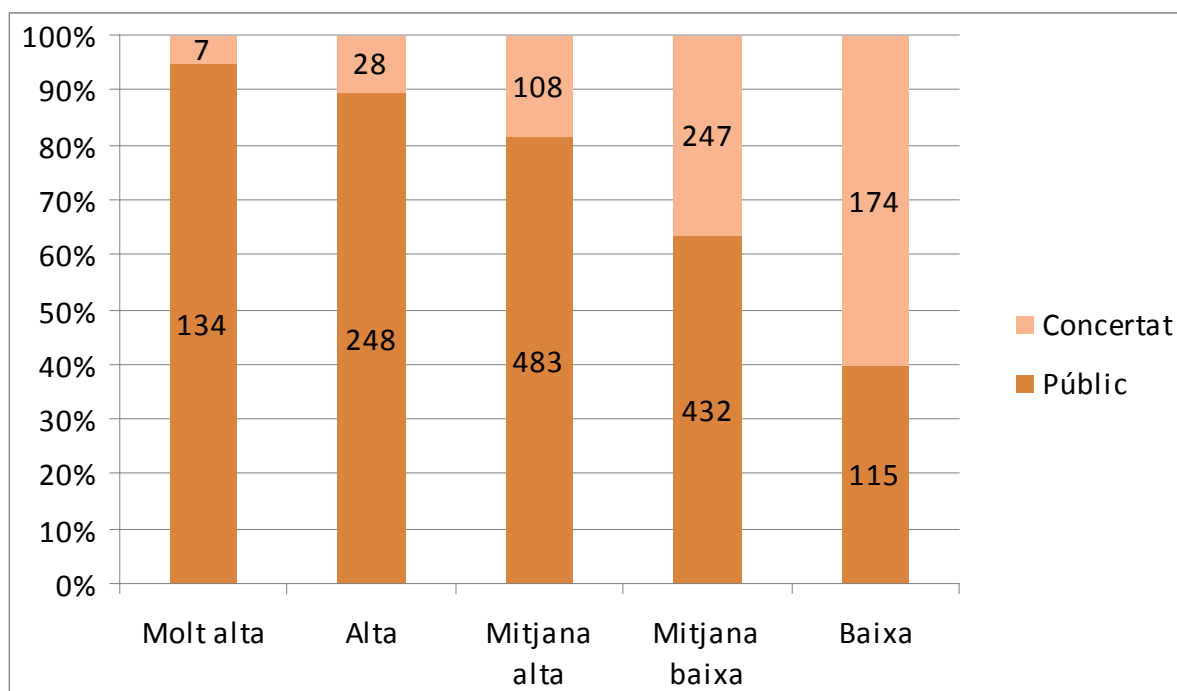
	Públic (n)	Concertat (n)	Públic (%)	Concertat (%)
Molt alta	134	7	9,5	1,2
Alta	248	28	17,6	5,0
Mitjana alta	483	108	34,2	19,1
Mitjana baixa	432	247	30,6	43,8
Baixa	115	174	8,1	30,9

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació.

Nota: S'exclouen els centres que no tenen classificació.

Gràfic 1. La complexitat dels centres per sectors de titularitat (2019)

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació.

2. La despesa pública més elevada en el sector públic i la despesa privada més elevada en el sector concertat

En la línia de l'epígraf anterior, una primera evidència en l'anàlisi del cost de la plaça escolar és que la despesa pública és més elevada en el sector públic que en el sector concertat. Aquesta diferència favorable en el sector públic, que, en el cas de primària, és de 1.220,5 euros per alumne i en el cas de secundària, de 2.215,7 euros per alumne, sense comptabilitzar les activitats i els serveis complementaris (o de 1.389,0 euros per alumne i en el cas de secundària, de 2.174,5 euros per alumne, amb les activitats i els serveis complementaris), s'explica fonamentalment pel cost diferenciat de la dotació de plantilles en els diferents sectors de titularitat, per bé que hi ha altres factors que també hi incideixen (vegeu els gràfics 2 i 3).

Tal com s'ha exposat precedentment, la diferència en el finançament públic de l'activitat lectiva té a veure amb una provisió més gran d'hores lectives de professorat en el sector públic, i també amb una dedicació horària en docència a l'aula més reduïda del professorat en el sector públic respecte al sector concertat, especialment a secundària. Aquesta dotació més gran de professorat es produeix en un escenari en què el sector públic presenta una més gran corresponsabilitat en l'escolarització de l'alumnat socialment desfavorit.

En canvi, el finançament públic que reben els centres públics i concertats per a les despeses de funcionament o per a l'atenció a la diversitat no presenta diferències tan significatives.

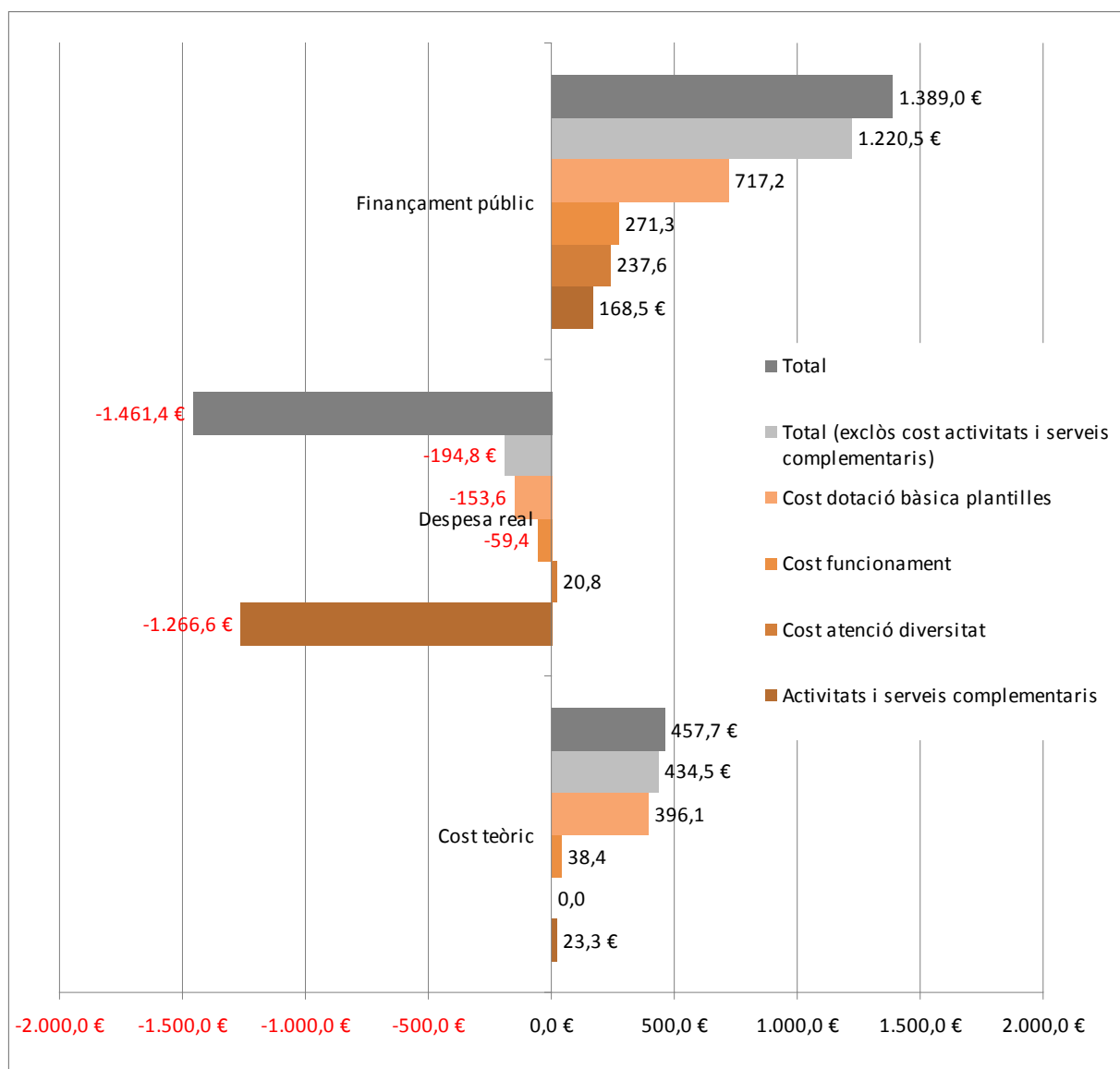
Sense aquesta diferència en la dotació de plantilles, que en bona part no representa una provisió diferenciada d'hores lectives als centres, sinó la necessitat de provisió diferenciada de professorat (amb dedicació horària diferenciada) per atendre el mateix nombre d'hores lectives, la despesa pública en centres públics i concertats seria similar.

Val a dir que si bé el finançament públic és més elevat en el sector públic, la despesa real dels centres, sigui pública o privada, tendeix a ser més equilibrada entre sectors de titularitat, si no es tenen en compte les activitats i els serveis complementaris, fonamentalment perquè la despesa privada als centres concertats també és més elevada. Sense comptabilitzar les activitats i els serveis complementaris, els centres públics i concertats, doncs, tenen un cost real força equivalent, tot i que una part més important d'aquest en el cas del sector concertat es finança amb les aportacions de les famílies.

Convé afegir, a més, que, sense comptabilitzar les activitats i els serveis complementaris, la despesa real dels centres, sumant finançament públic i privat, és més elevada als centres concertats que als centres públics en el cas de primària. A secundària, en canvi, la despesa real és més elevada al sector públic que en el sector concertat.

Val a dir, però, que en comptabilitzar les activitats i els serveis complementaris, la despesa real per alumne dels centres concertats és significativament més elevada que la dels centres públics. A primària, aquesta és de 1.461,4 euros per alumne més elevada als centres concertats, i a secundària, 1.386,2 euros per alumne, també a favor dels centres concertats.

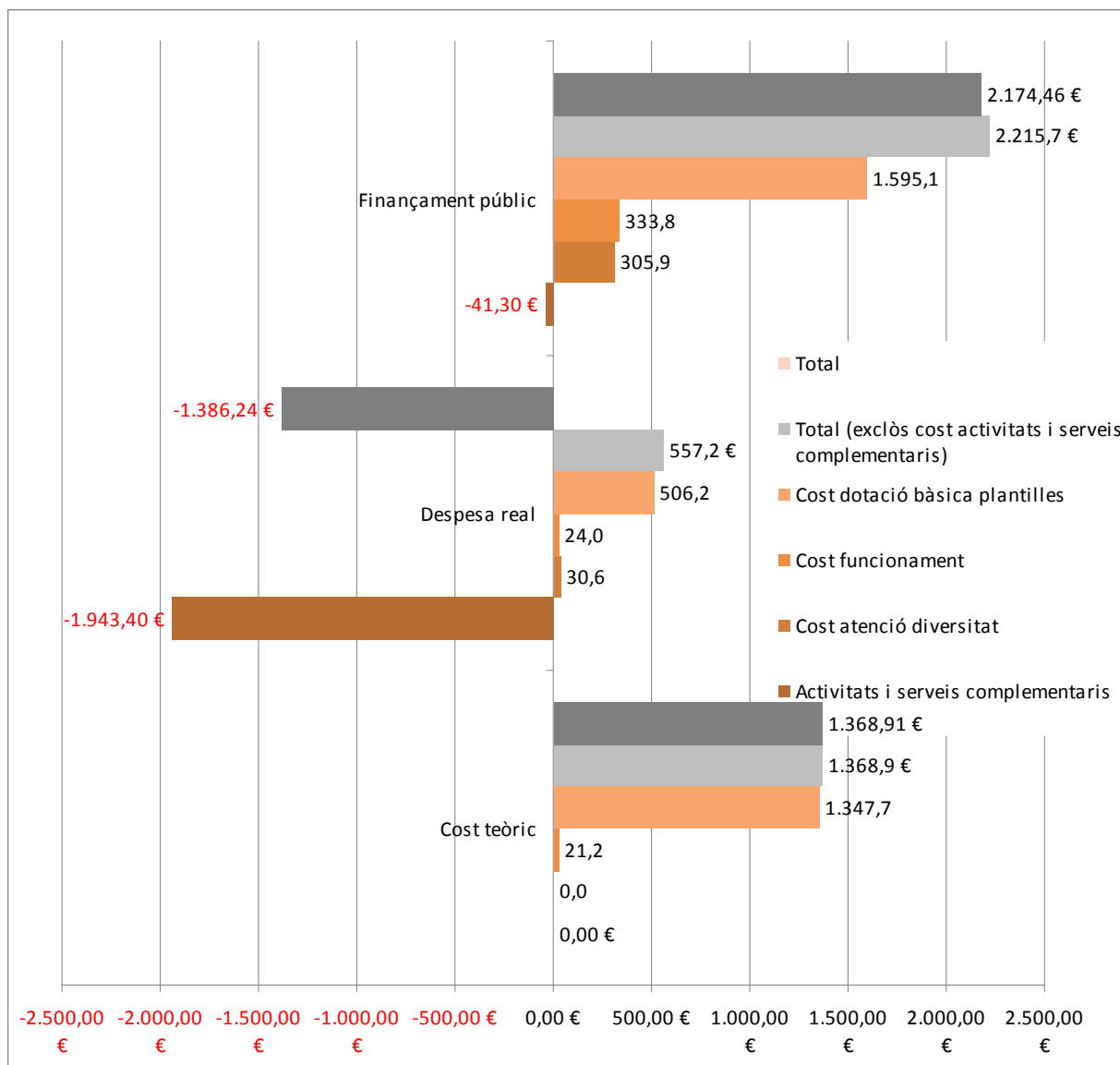
Gràfic 2. Diferència de cost (amb i sense activitats i serveis complementaris) entre sectors de titularitat (a favor del sector públic) a l'educació primària (2019)

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació, de l'Enquesta de quotes (2019) i de les titularitats dels centres concertats.

Nota: Les dades recullen el càlcul de la diferència de finançament en cada component del cost entre sector públic i sector privat (finançament sector públic-finançament sector concertat).

Gràfic 3. Diferència de cost (amb i sense activitats i serveis complementaris) entre sectors de titularitat (a favor del sector públic) a l'ESO (2019)

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació, de l'Enquesta de quotes (2019) i de les titularitats dels centres concertats.

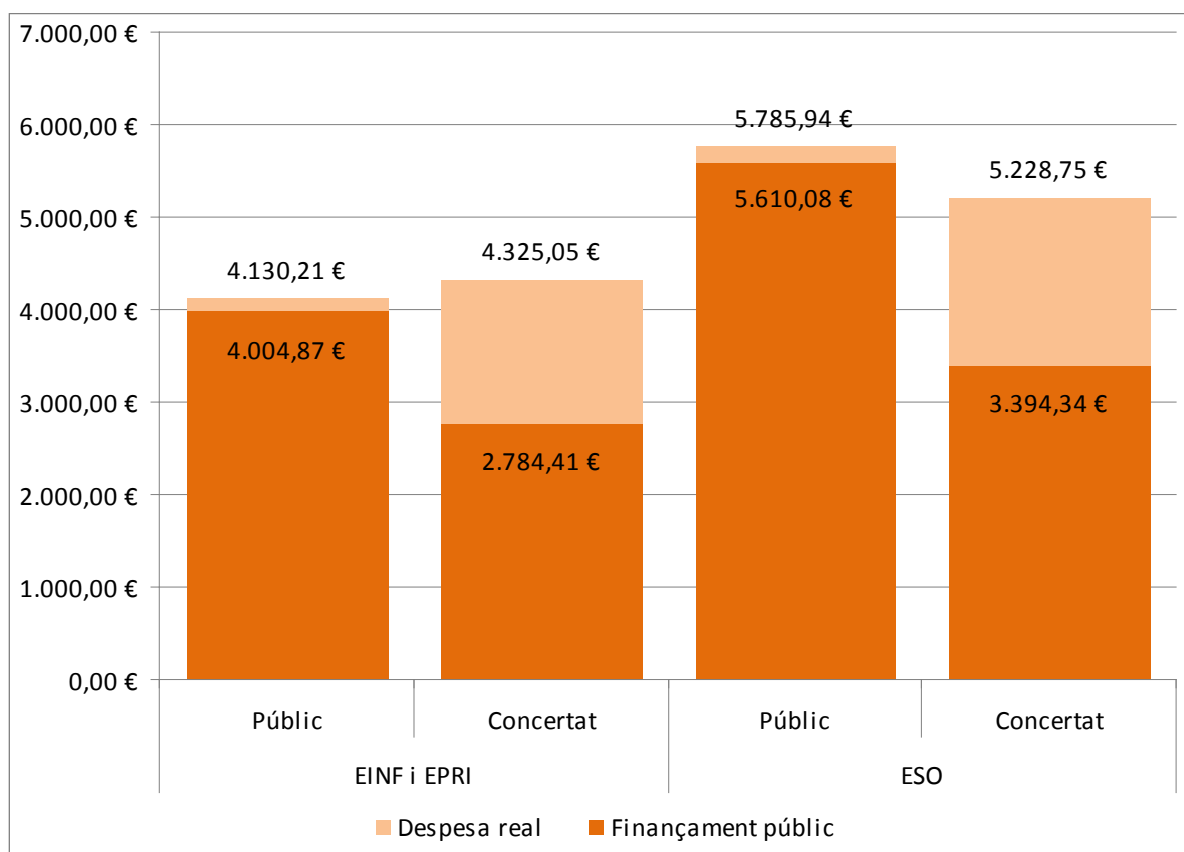
Nota: Les dades recullen el càlcul de la diferència de finançament en cada component del cost entre sector públic i sector privat (finançament sector públic-finançament sector concertat).

3. L'infrafinançament públic de la plaça escolar

L'estudi de la plaça escolar també ha posat de manifest, com a segona evidència destacable, que actualment la inversió de les administracions públiques en la plaça escolar és insuficient per cobrir-ne el cost sense necessitat de copagament, tant si es mesura amb l'objectiu de garantir el finançament públic necessari per cobrir el cost real de la plaça escolar (vegeu el gràfic 4), com també si es fa per cobrir el cost teòric de la plaça escolar, d'acord amb els criteris establerts per la Comissió d'estudi del cost de la plaça escolar (vegeu el gràfic 5).

En ambdós casos, l'infrafinançament és més elevat en el sector concertat que en el sector públic, si es calcula aquesta despesa per estudiant (sense ponderar aquest estudiant en funció de la prevalença de necessitats educatives específiques). Amb tot, val a dir novament que la composició social dels dos sectors de titularitat també és actualment desigual: tal com s'ha constatat precedentment, el sector públic escolaritza una proporció més elevada d'alumnat socialment desfavorit, que, al seu torn, requereix una despesa per estudiant més elevada.

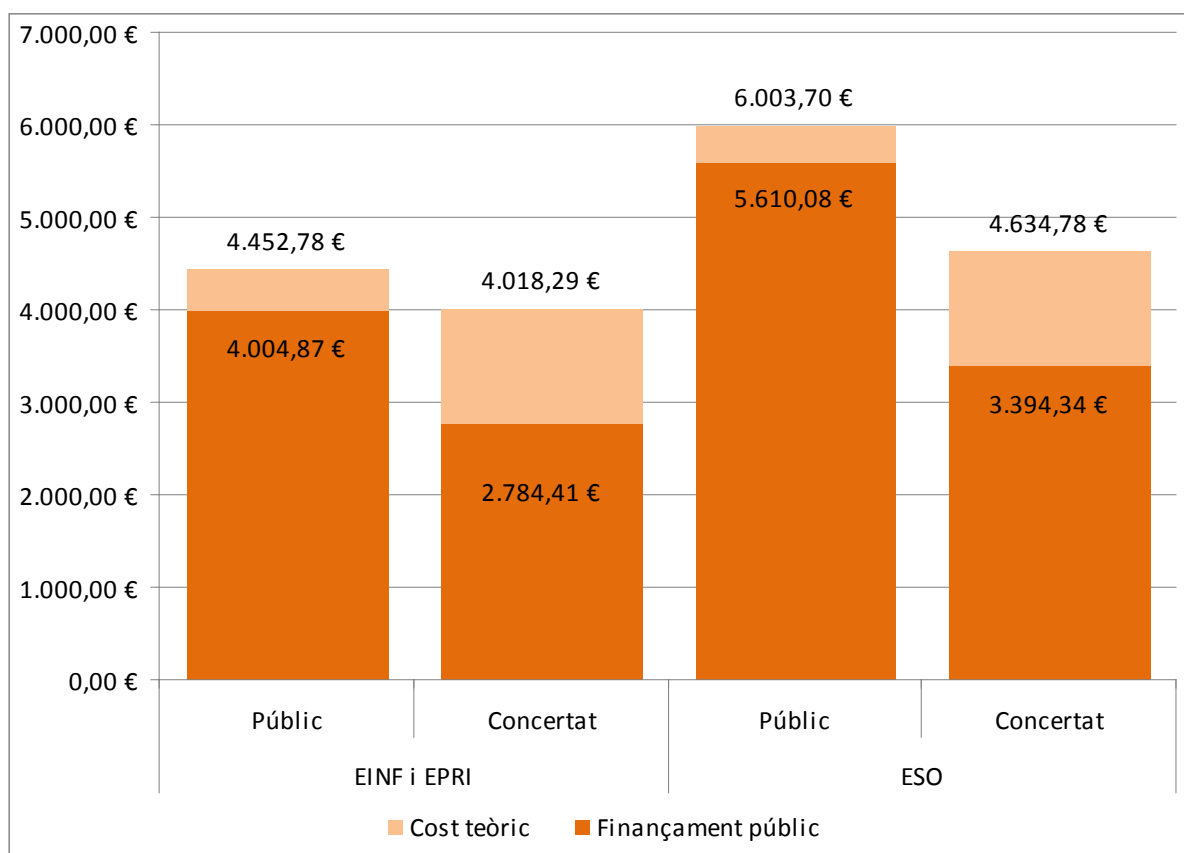
Gràfic 4. La relació entre finançament públic i despesa real per alumne per sectors de titularitat (2019)

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació, de l'Enquesta de quotes (2019) i de les titularitats dels centres concertats.

Nota: Les dades de la despesa real i del finançament públic no comptabilitzen la inversió en activitats i serveis complementaris.

Gràfic 5. La relació entre finançament públic i cost teòric per alumne per sectors de titularitat (2019)

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació, de l'Enquesta de quotes (2019) i de les titularitats dels centres concertats.

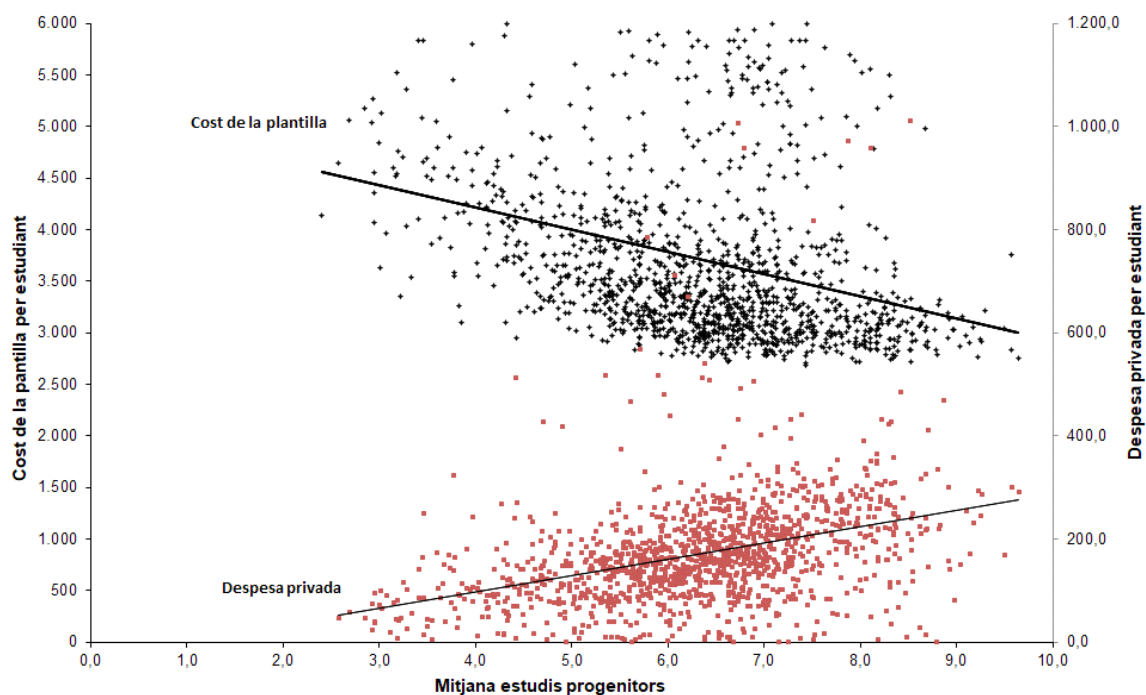
Nota: Les dades del cost teòric i del finançament públic no comptabilitzen la inversió en activitats i serveis complementaris.

4. La relació diferenciada entre despesa privada, despesa pública i composició social per sectors de titularitat

Una tercera evidència destacable de l'estudi del cost de la plaça escolar és la relació existent entre composició social i despesa pública i privada, amb algunes diferències existents entre sectors de titularitat.

En el sector públic, hi ha una relació estadísticament significativa entre la composició social dels centres públics i la dotació de plantilles, però també relació en sentit invers entre la composició social i les aportacions de les famílies: els centres amb una composició social més desfavorida disposen d'una dotació més gran de professorat, però també d'uns ingressos més baixos procedents de les famílies (vegeu el gràfic 6).

Gràfic 6. Relació entre el cost de la plantilla, les aportacions de les famílies i la composició social dels centres de primària en el sector públic (2019)

	N	Mínim	Màxim	Mitjana	Desv. típ.
Mitjana estudis progenitors	1.331	2,6	9,6	6,3	1,22
Despesa privada per estudiant	1.332	0,4	1011,2	171,7	105,58
Cost de la plantilla per estudiant	1.332	2.812,5	13.701,7	3.888,2	938,73

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació.

Nota: Els punts de color negre reflecteixen la relació entre el cost de la plantilla per estudiant i la mitjana d'estudis dels progenitors als diferents centres públics. Els punts de color taronja, la relació entre la despesa privada per estudiant i la mitjana d'estudis dels progenitors als diferents centres públics.

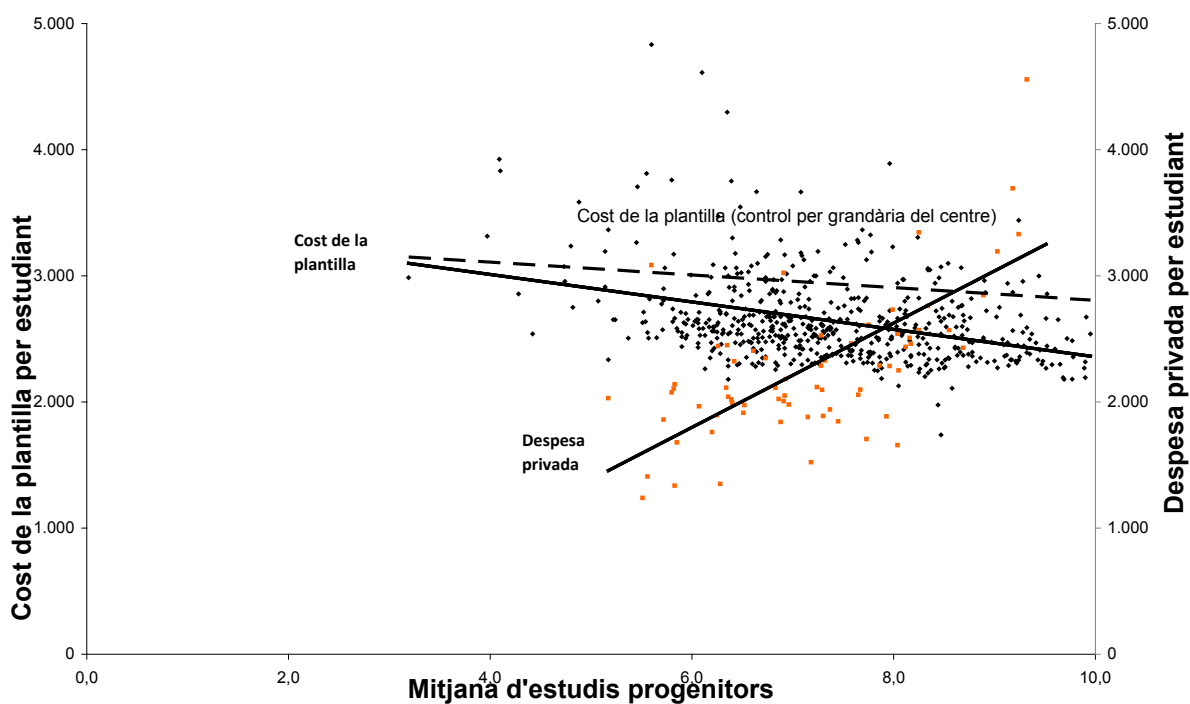
La variable d'estudis dels progenitors pot oscil·lar en cada centre d'1 a 10 en funció de la mitjana dels valors assignats a cada nivell d'estudis segons la classificació d'Idescat (on 1 és "no sap llegir ni escriure i 10, "llicenciatura i doctorat").

En el sector concertat, la dotació de professorat també manté una relació estadísticament significativa amb la composició social del centre, fonamentalment perquè aquesta relació està condicionada per la grandària dels centres: els centres amb una composició social més afavorida tendeixen a ser centres de dimensions més grans que, al seu torn, per aplicació dels coeficients de dotació de professorat, tenen una dotació docent per alumne comparativament més baixa. De fet, quan es controla la incidència de la grandària en la dotació de professorat, aquesta relació queda més atenuada (vegeu la recta de regressió en el gràfic 7).

Amb tot, en el cas del sector concertat, és especialment rellevant la forta associació existent entre les aportacions de les famílies i la composició social del centre.

En general, tant en el sector públic com en el sector concertat, és més robusta l'associació entre composició social i despesa privada que entre composició social i despesa pública.

Gràfic 7. La relació entre cost de la plantilla, aportacions de les famílies i composició social dels centres de primària en el sector concertat (2019)

	N	Mínim	Màxim	Mitjana	Desv. típ.
Mitjana estudis progenitors	564	3,2	9,9	7,4	1,15
Despesa privada per estudiant	95	1.238,5	8.034,4	3.073,3	1.471,17
Cost de la plantilla per estudiant	577	1.486,2	8.309,2	2.646,4	414,30

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació.

Nota: Els punts de color negre reflecteixen la relació entre el cost de la plantilla per estudiant i la mitjana d'estudis dels progenitors als diferents centres públics. Els punts de color taronja, la relació entre la despesa privada per estudiant i la mitjana d'estudis dels progenitors als diferents centres públics.

La variable d'estudis dels progenitors pot oscil·lar en cada centre d'1 a 10 en funció de la mitjana dels valors assignats a cada nivell d'estudis segons la classificació d'Idescat (on 1 és "no sap llegir ni escriure i 10, "llicenciatura i doctorat").

Aquesta forta associació entre despesa privada i composició social s'observa en analitzar les quotes de les activitats i els serveis escolars. En la majoria d'activitats o serveis complementaris subjectes a quota hi ha una forta associació entre l'import de la quota i la complexitat del centre: l'import de les quotes, que és més elevat en el sector concertat que en el sector públic, decreix a mesura que augmenta la complexitat del centre (vegeu les taules 4 i 5). A tall il·lustratiu, aquest fet s'observa de manera clara en el cas de les quotes per sortides i colònies escolars (vegeu els gràfics 8 i 9).

Taula 4. Aportacions de les famílies a primària en funció de la complexitat del centre en el sector públic (2019)

Públic		AMPA/AFA	Sortides i colònies	Material escolar	Menjador
Molt alta	Mitjana	17,6	56,3	86,6	1.080,9
	N	72	74	98	72
Alta	Mitjana	23,6	102,9	88,6	1.064,1
	N	152	152	175	142
Mitjana alta	Mitjana	27,2	123,7	93,1	1.071,3
	N	302	312	341	279
Mitjana baixa	Mitjana	34,9	133,3	101,1	1.076,1
	N	270	269	295	240
Baixa	Mitjana	50,3	178,8	119,7	1.069,8
	N	63	69	70	63
Sense classificar	Mitjana	29,0	136,0	75,5	1.031,0
	N	147	163	177	126
Total	Mitjana	29,8	123,9	92,8	1.066,6
	N	1.006	1.039	1.156	922

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació.

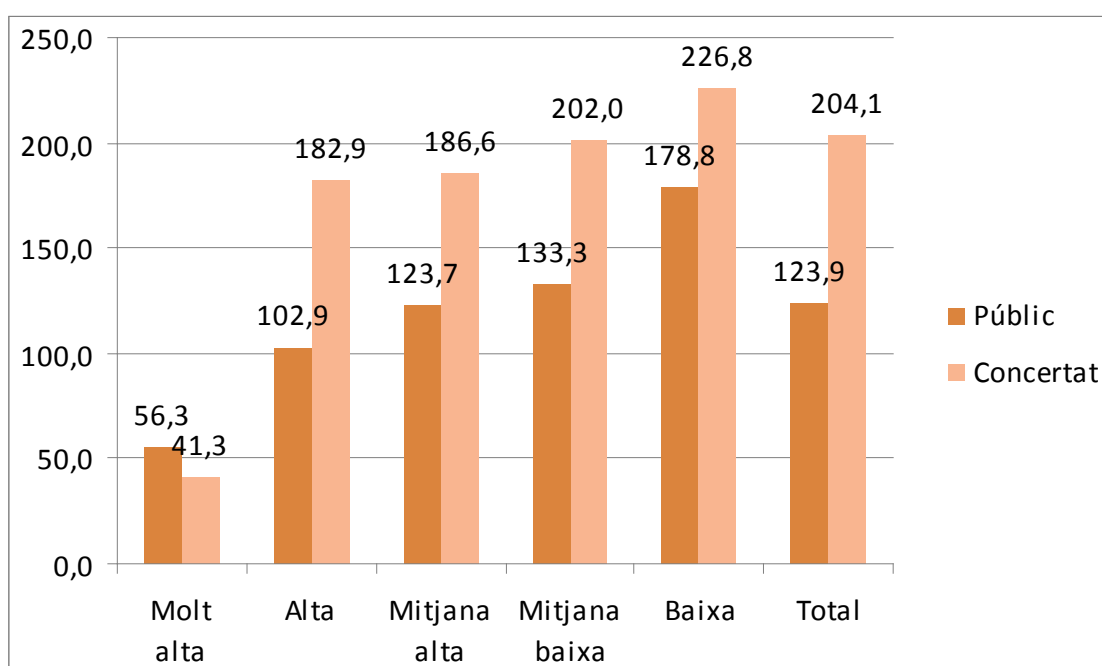

Taula 5. Aportacions de les famílies a primària en funció de la complexitat del centre en el sector concertat (2019)

Concertat		Activitat complementària	AMPA/AFA	Sortides i colònies	Material escolar	Serveis escolars	Menjador
Molt alta	Mitjana	633,3	27,5	41,3	240,5	101,5	1.405,4
	N	3	2	4	4	2	4
Alta	Mitjana	668,2	29,9	182,9	284,8	106,5	1.276,0
	N	15	7	14	13	7	14
Mitjana alta	Mitjana	679,7	27,6	186,6	243,2	172,4	1.333,5
	N	53	28	43	48	44	58
Mitjana baixa	Mitjana	697,0	45,2	202,0	270,3	224,0	1.372,6
	N	129	89	113	124	118	141
Baixa	Mitjana	731,7	35,0	226,8	276,5	512,1	1.506,6
	N	98	76	82	93	92	98
Sense classificar	Mitjana	600,0	-	272,0	225,5	-	1.249,6
	N	1	-	1	1	-	1
Total	Mitjana	702,9	38,2	204,1	267,8	376,7	1.402,7
	N	299	202	257	283	264	316

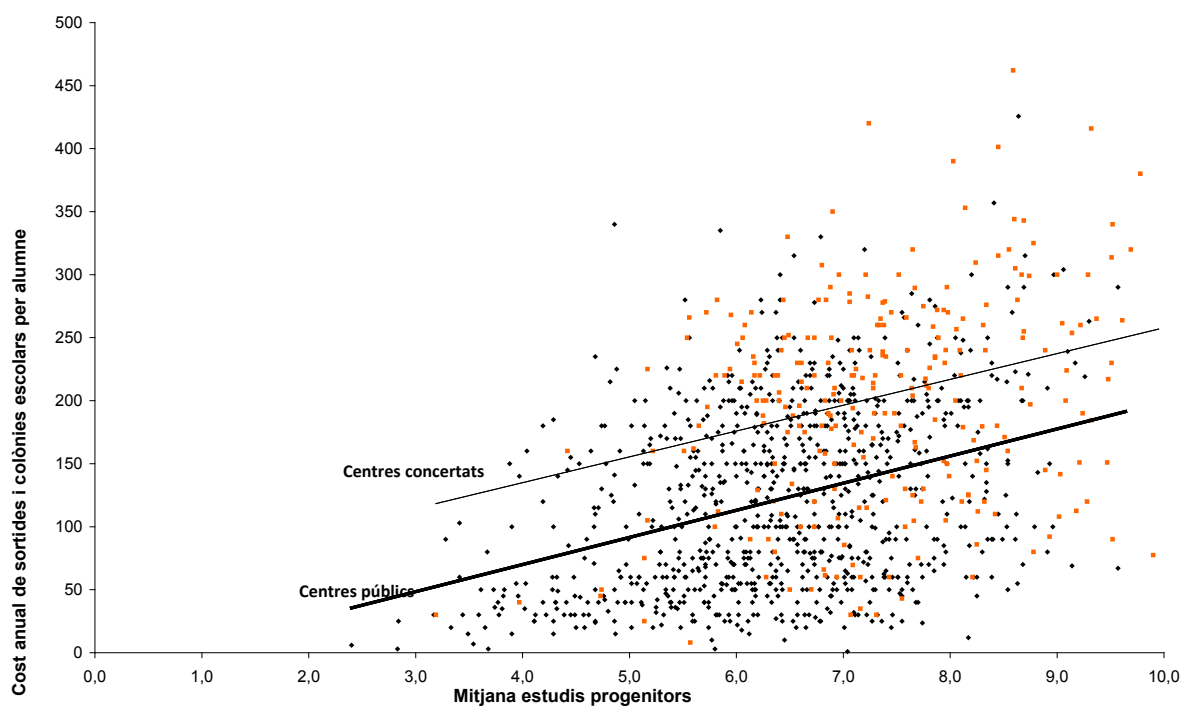
Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació i de l'Enquesta de quotes (2019).

Gràfic 8. Cost anual de les sortides i colònies escolars per alumne en funció de la complexitat del centre per sectors de titularitat a primària (2019)

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació i de l'Enquesta de quotes (2019).

Gràfic 9. Relació entre el cost anual de les sortides i colònies escolars per alumne i la composició social del centre per sectors de titularitat a primària

Centres públics	N	Mínim	Màxim	Mitjana	Desv. típ.
Mitjana estudis progenitors	1.411	2,4	9,6	6,4	1,25
Cost anual de sortides i colònies per alumne	1.039	1,0	425,8	123,9	71,95
Centres concertats	N	Mínim	Màxim	Mitjana	Desv. típ.
Mitjana estudis progenitors	564	3,2	9,9	7,4	1,15
Cost anual de sortides i colònies per alumne	257	8,0	930,0	204,1	97,77

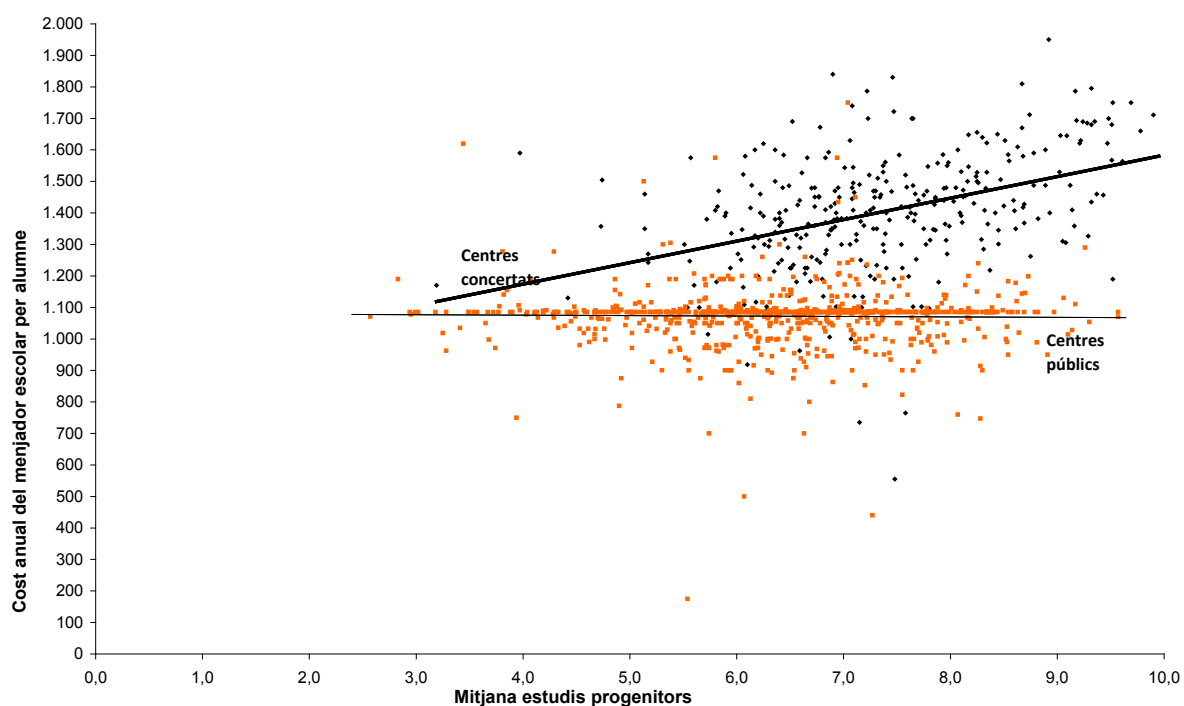
Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació i de l'Enquesta de quotes (2019).

Nota: Els punts de color negre reflecteixen la relació entre el cost anual de sortides i colònies escolars per alumne i la mitjana d'estudis dels progenitors als diferents centres públics. Els punts de color taronja, la relació entre el cost anual de sortides i colònies escolars per alumne i la mitjana d'estudis dels progenitors als diferents centres concertats.

La variable d'estudis dels progenitors pot oscil·lar en cada centre d'1 a 10 en funció de la mitjana dels valors assignats a cada nivell d'estudis segons la classificació d'Idescat (on 1 és "no sap llegir ni escriure i 10, "llicenciatura i doctorat").

Aquesta associació entre aportacions de les famílies i composició social està condicionada, alhora, per les fonts que utilitzen els centres per finançar els seus projectes educatius. En el sector públic, una de les fonts principals de captació de fons per al finançament dels projectes educatius dels centres públics procedeix de les aportacions de les famílies a través de les AMPA/AFA, mentre que aquest mateix fet succeeix en el cas dels centres concertats amb el servei de menjador escolar. De fet, en aquesta línia, convé posar de manifest que aquesta associació es produeix en el sector concertat, però no pas en el sector públic en el cas del servei de menjador escolar, mentre que es produeix en el sector públic i no pas en el sector concertat en el cas de les quotes de les AMPA/AFA (vegeu els gràfics 10 i 11).

Gràfic 10. Relació entre el cost anual del menjador escolar per alumne i la composició social del centre per sectors de titularitat a primària (2019)

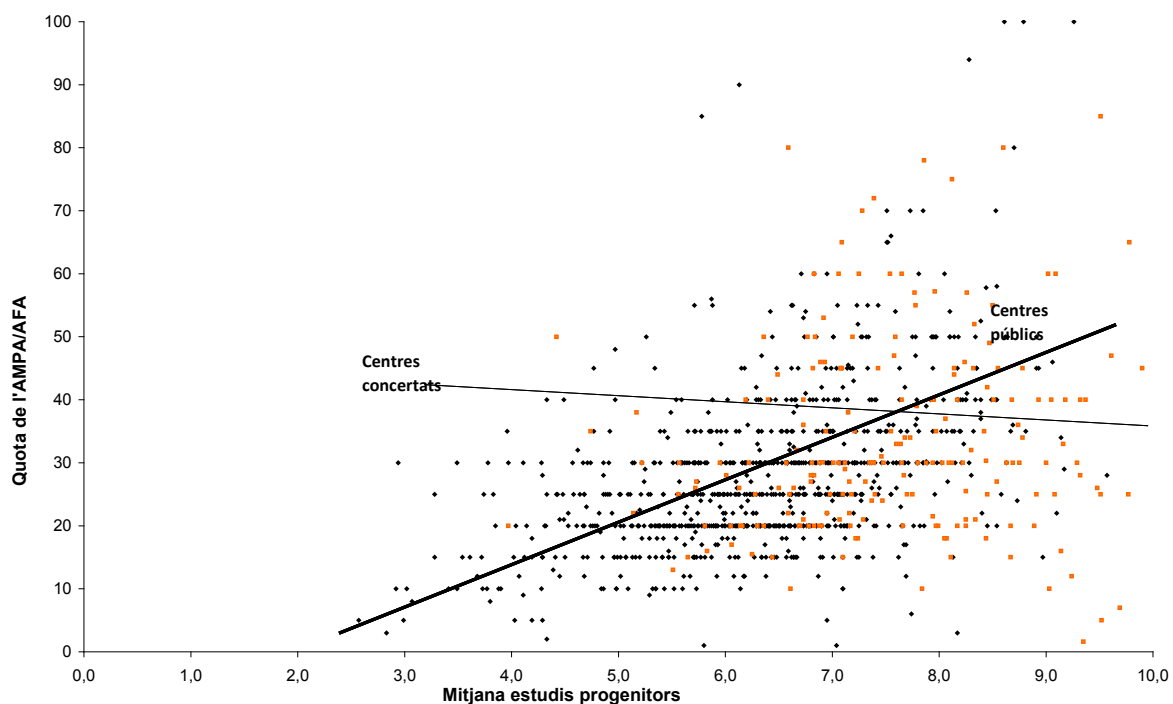
Centres públics	N	Mínim	Màxim	Mitjana	Desv. típ.
Mitjana estudis progenitors	1.411	2,4	9,6	6,4	1,25
Cost anual de menjador escolar per alumne	922	175,0	2.175,4	1.066,6	113,11
Centres concertats	N	Mínim	Màxim	Mitjana	Desv. típ.
Mitjana estudis progenitors	564	3,2	9,9	7,4	1,15
Cost anual de menjador escolar per alumne	316	555,0	1.950,0	1.402,7	186,69

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació i de l'Enquesta de quotes (2019).

Nota: Els punts de color negre reflecteixen la relació entre el cost anual de menjador escolar per alumne i la mitjana d'estudis dels progenitors als diferents centres concertats. Els punts de color taronja, la relació entre el cost anual de sortides i colònies escolars per alumne i la mitjana d'estudis dels progenitors als diferents centres públics.

La variable d'estudis dels progenitors pot oscil·lar en cada centre d'1 a 10 en funció de la mitjana dels valors assignats a cada nivell d'estudis segons la classificació d'Idescat (on 1 és "no sap llegir ni escriure i 10, "llicenciatura i doctorat").

Gràfic 11. Relació entre la quota d'AMPA/AFA i la composició social del centre per sectors de titularitat a primària (2019)

Centres públics	N	Mínim	Màxim	Mitjana	Desv. típ.
Mitjana estudis progenitors	1.411	2,4	9,6	6,4	1,25
Cost anual de la quota d'AMPA/AFA escolar per alumne	1.006	1,0	290,0	29,7	22,11
Centres concertats	N	Mínim	Màxim	Mitjana	Desv. típ.
Mitjana estudis progenitors	564	3,2	9,9	7,4	1,15
Cost anual de la quota d'AMPA/AFA escolar per alumne	202	1,6	550,0	38,2	49,16

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació i de l'Enquesta de quotes (2019).

Nota: Els punts de color negre reflecteixen la relació entre el cost anual de la quota de l'AMPA/AFA per alumne i la mitjana d'estudis dels progenitors als diferents centres públics. Els punts de color taronja, la relació entre el cost anual la quota de l'AMPA/AFA per alumne i la mitjana d'estudis dels progenitors als diferents centres concertats.

La variable d'estudis dels progenitors pot oscil·lar en cada centre d'1 a 10 en funció de la mitjana dels valors assignats a cada nivell d'estudis segons la classificació d'Idescat (on 1 és "no sap llegir ni escriure i 10, "llicenciatura i doctorat").

5. L'elevada dispersió de la despesa pública entre centres del sector públic i de despesa privada entre centres en el sector concertat

Una quarta evidència destacable és que la variabilitat entre centres del cost real de la plaça escolar és molt elevada, especialment en el sector concertat, per efecte de la més gran dispersió de la despesa privada que reben per part de les famílies.

En aquesta línia, convé posar de manifest que, mentre la dispersió en la dotació de plantilles és més elevada en el sector públic que en el sector concertat, la dispersió en les aportacions de les famílies és més elevada en el sector concertat que en el sector públic (vegeu la taula 6).

Taula 6. Mitjana i desviació estàndard del cost de plantilles i d'activitats i serveis complementaris a primària per sector de titularitat

Públic	Dotació plantilles	Act. Complementària	AMPA/AFA	Sortides i colònies	Material escolar	Serveis escolars	Menjador
Mitjana	3.888,2	-	29,8	123,9	92,8	-	1.066,6
Desviació estàndard	938,7	-	22,1	72,0	50,1	-	113,1
Concertat	Dotació plantilles	Act. Complementària	AMPA/AFA	Sortides i colònies	Material escolar	Serveis escolars	Menjador
Mitjana	2.646,4	702,9	38,2	204,1	267,8	376,7	1.402,7
Desviació estàndard	414,3	109,0	1.006	1.039	1.156	1.109,8	186,7

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació i de l'Enquesta de quotes (2019).

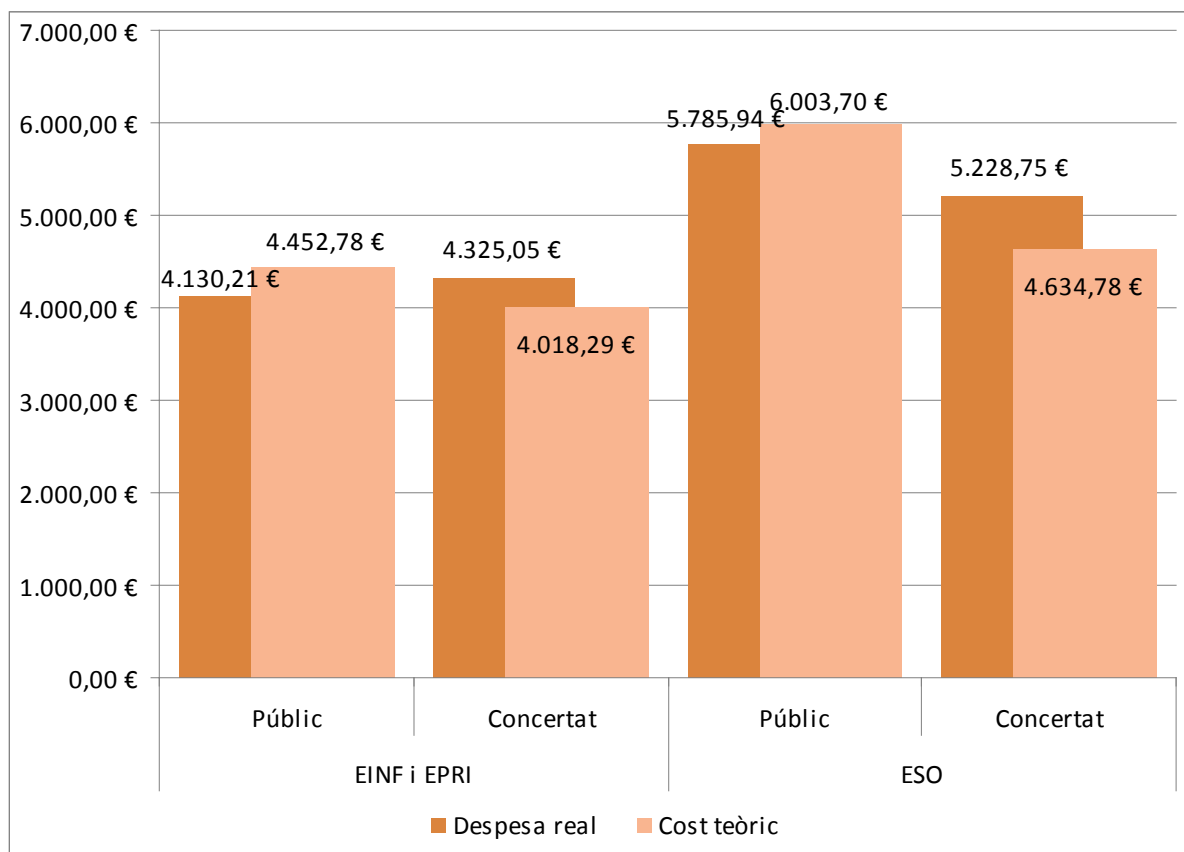
6. La dissociació entre despesa real i cost de la plaça escolar: la despesa privada com a compensació de l'infrafinançament, redistribució, pagament de plus de qualitat o distinció

Una cinquena evidència a destacar té a veure amb el fet que la despesa real dels centres i el cost de la plaça escolar no siguin assimilables. La Comissió d'estudi del cost de la plaça escolar ha definit un cost teòric de la plaça a partir de criteris objectius, malgrat ser conscient que no s'ajusta plenament a la mitjana de la despesa real dels centres (vegeu el gràfic 12).

En el marc d'aquest informe, s'ha posat de manifest en diverses ocasions que la despesa real dels centres pot ser il·limitada, de manera que el cost real no ha de ser necessàriament el cost de referència per a la plaça escolar, especialment quan es constata que aquest cost real està fortament condicionat per la capacitat econòmica de

les famílies que conformen la comunitat escolar de cada centre. De fet, la gran dispersió entre centres de la despesa real de la plaça escolar constata la dificultat de determinar un cost de la plaça escolar en funció de la despesa real.

Gràfic 12. La relació entre despesa real i cost teòric per alumne (excloses les activitats i els serveis complementaris) per sectors de titularitat (2019)

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació, de l'Enquesta de quotes (2019) i de les titularitats dels centres concertats.

Nota: Les dades de la despesa real i del cost teòric no comptabilitzen la inversió en activitats i serveis complementaris.

Aquesta mateixa dispersió de despeses reals dels centres obliga a reflexionar al voltant del paper que té la despesa privada en la configuració dels projectes educatius dels centres.

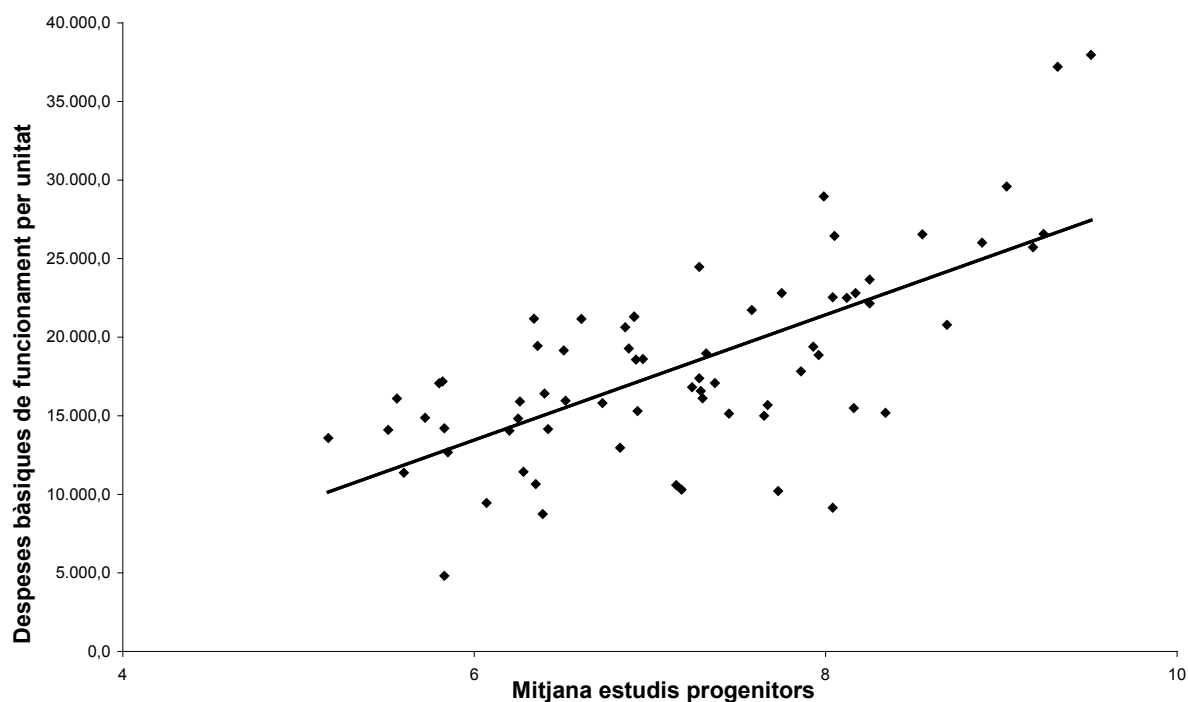
Una part d'aquesta despesa està adreçada a compensar l'infrafinançament objectiu que pateixen els centres per part de les administracions públiques en relació amb la prestació bàsica del servei escolar en condicions de suficiència. En alguns centres, una altra part d'aquesta despesa s'adreça a finançar mecanismes de solidaritat en l'assumpció de les despeses d'escolarització de les famílies que no poden assumir les aportacions econòmiques requerides. En alguns centres també una altra part de la despesa privada s'adreça a finançar increments de la qualitat en la prestació del servei escolar, increments que podrien estar coberts per finançament públic i formar part del cost bàsic de la plaça escolar en un context de més gran inversió pública i d'increments dels estàndards de qualitat del sistema. I, finalment, una altra part de la despesa

privada s'orienta a finançar la diferenciació de la mateixa oferta escolar en un context de quasi-mercat educatiu.

Això significa que cal dissociar la despesa real i la qualitat educativa, perquè no tot increment de la despesa privada s'adreça a garantir una formació de més qualitat, i també que no s'ha de determinar el cost de la plaça escolar a partir de la despesa real, perquè en aquest cas es podrien estar finançant parts de la despesa que no es corresponen necessàriament amb la provisió bàsica d'un servei escolar en condicions d'equitat i de qualitat. .

A tall d'exemple, l'estudi del cost de la plaça escolar ha evidenciat que els centres concertats tenen despeses de funcionament que difereixen substancialment entre si, i que poden oscil·lar entre els 6.000 euros per unitat i els 35.000 euros per unitat a primària. Aquestes diferències, a més, tenen una forta relació amb la composició social: com més afavorida és la composició social, més elevades són les despeses de funcionament (vegeu el gràfic 13). En aquesta mateixa línia, per nivell de complexitat del centre, s'observa que, de mitjana, els centres concertats de baixa complexitat tenen despeses bàsiques de funcionament dues o tres vegades superiors, segons l'etapa, que els centres d'alta complexitat (vegeu el gràfic 14). Caldria preguntar-se, doncs, quina part d'aquest finançament privat s'adreça a garantir la cobertura de despeses bàsiques de funcionament per garantir la prestació d'un servei escolar en condicions d'equitat i de qualitat, i quina part s'adreça a finançar despeses que no formen part dels estàndards de qualitat bàsics per a un centre escolar.

Gràfic 17. Relació entre les despeses de funcionament i la composició social dels centres concertats a primària (2019)

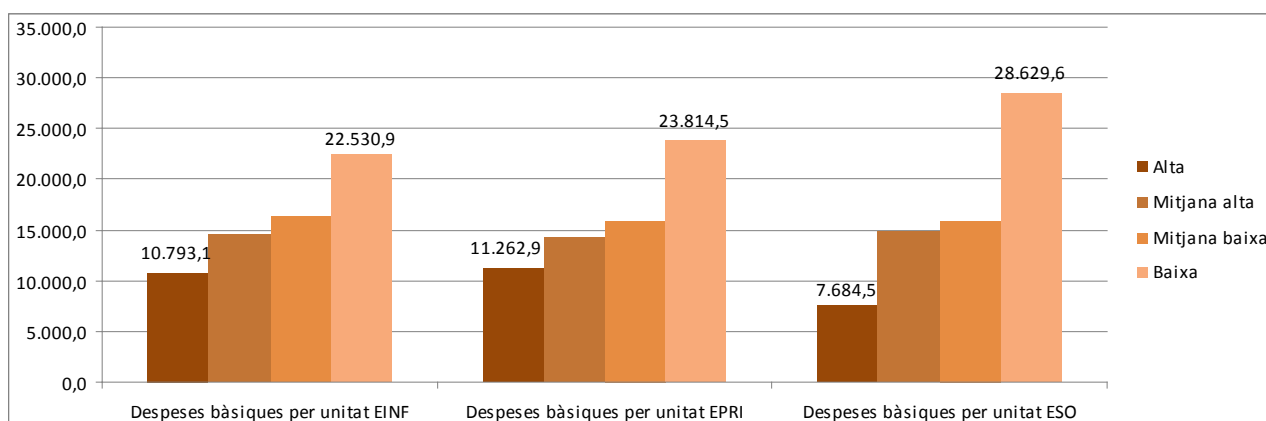

	N	Mínim	Màxim	Mitjana	Desv. típ.
Mitjana estudis progenitors	69	5,2	9,5	7,2	1,05
Despeses bàsiques de funcionament per unitat	100	0,0	37.967,7	16.237,1	7.083,58

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació i de les titularitats dels centres concertats.

La variable d'estudis dels progenitors pot oscil·lar en cada centre d'1 a 10 en funció de la mitjana dels valors assignats a cada nivell d'estudis segons la classificació d'Idescat (on 1 és "no sap llegir ni escriure i 10, "llicenciatura i doctorat").

Gràfic 18. Despeses bàsiques de funcionament dels centres concertats per nivell de complexitat i etapa (2019)

Complexitat	N	Despeses bàsiques per unitat EINF	Despeses bàsiques per unitat EPRI	Despeses bàsiques per unitat ESO	Despesa privada per alumne
Alta	4	10.793,1	11.262,9	7.684,5	-
Mitjana alta	16	14.633,4	14.392,2	14.998,1	1.928,4
Mitjana baixa	29	16.362,3	16.025,7	15.974,6	2.088,3
Baixa	19	22.530,9	23.814,5	28.629,6	2.958,5

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació i de les titularitats dels centres concertats.

7. Els riscos de la millora de finançament dels centres per a la lluita contra la segregació escolar

L'infrafinançament dels centres públics i concertats es produeix, amb diferents intensitats, en les diverses tipologies de complexitat de centre. Addicionalment, l'estudi del cost de la plaça escolar també destaca l'infrafinançament agregat del sistema educatiu en l'atenció de la diversitat: els centres públics i concertats requeririen una dotació més gran de recursos per atendre l'alumnat amb necessitats educatives específiques en un context d'escolarització plena de l'alumnat (vegeu el gràfic 15).

Des de la perspectiva de la lluita contra la segregació escolar, aquest escenari planteja un doble risc. D'una banda, que la millora del finançament dels centres s'adreci bàsicament a garantir el compliment del principi de suficiència financera, sense necessitat de revertir o combatre els desequilibris en la composició social dels centres. I, d'altra banda, que la millora del finançament dels centres s'orienti bàsicament a millorar els recursos disponibles per als centres per atendre l'alumnat amb necessitats educatives específiques, sense garantir-ne una distribució equilibrada. Aquests dos escenaris es produirien si els esforços es focalitzessin fonamentalment, en el primer

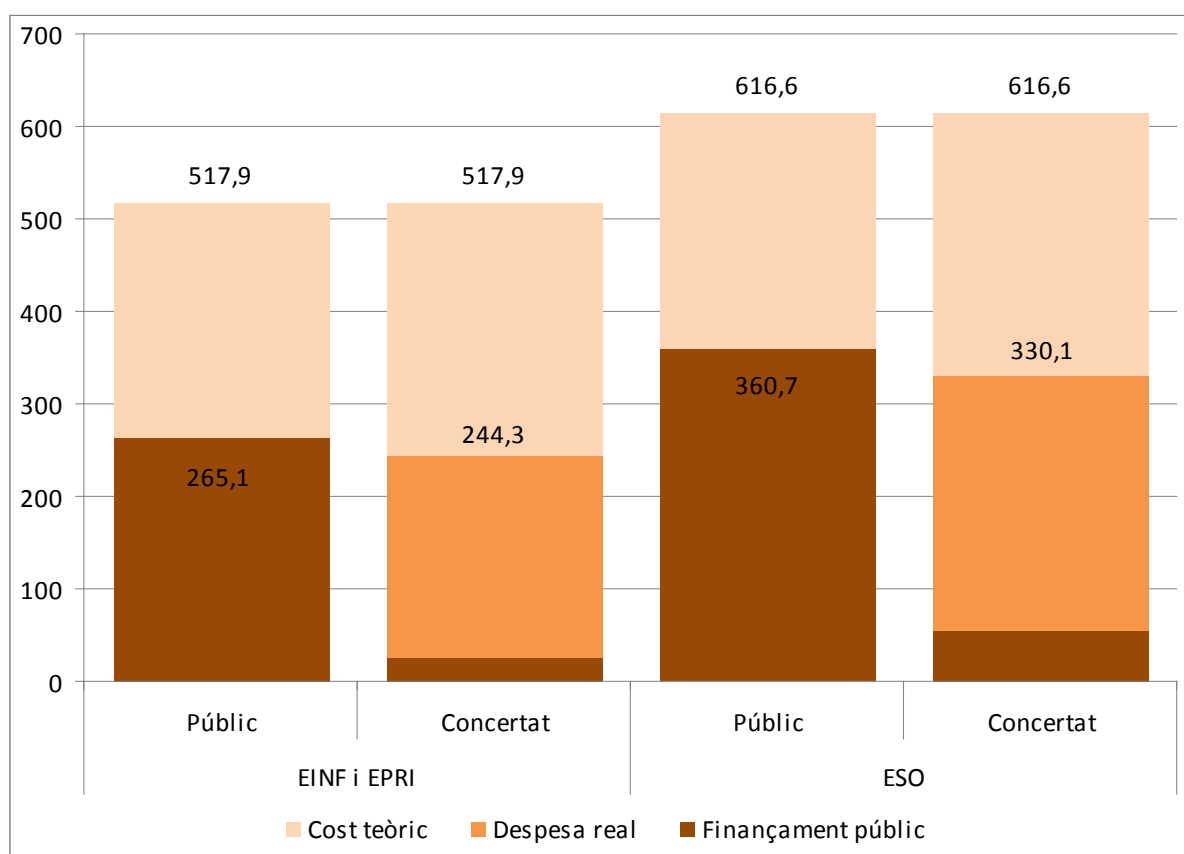

cas, a millorar linealment la dotació econòmica dels centres pel que fa a plantilles o a despeses de funcionament sense actuacions addicionals adreçades a combatre la segregació escolar o, en el segon cas, a millorar la dotació dels centres amb una composició social més desfavorida, sense actuacions addicionals per capgirar-ne la situació.

Sens perjudici de la bondat d'aquestes opcions de finançament, la Comissió d'estudi del cost de la plaça escolar desenvolupa els seus treballs en el marc del Pacte contra la segregació escolar i recorda que la millora de finançament dels centres públics i concertats no és garantia, necessàriament, de la gratuïtat de l'ensenyament ni tampoc d'una progressiva equiparació en l'escolarització de l'alumnat socialment desfavorit entre centres.

El cost teòric, que respon a la inversió pública que hauria de ser satisfeta pel Departament d'Educació per garantir la prestació del Servei d'Educació de Catalunya en condicions d'equitat i de qualitat, parteix de la base de la gratuïtat i d'una escolarització equilibrada plena.

Gràfic 19. La relació entre finançament públic, despesa real i cost teòric d'atenció a la diversitat per alumne (en un context hipotètic d'escolarització equilibrada plena) per sectors de titularitat

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació, de l'Enquesta de quotes (2019) i de les titularitats dels centres concertats.

Nota: Les dades del cost teòric i del finançament públic no comptabilitzen la inversió en activitats i serveis complementaris.

5. EL SISTEMA D'ASSIGNACIÓ PRESSUPOSTÀRIA

La Comissió d'estudi del cost de la plaça escolar parteix de la base que presumiblement l'impacte pressupostari de garantir amb fons públics el cost de la plaça escolar no és assumible a curt termini pel Departament d'Educació, d'acord amb les disponibilitats pressupostàries actuals de la Generalitat de Catalunya.

Alhora, la Comissió d'estudi del cost de la plaça també parteix de la base que l'increment de finançament públic de la plaça escolar en el marc del Pacte contra la segregació escolar només s'ha de desenvolupar si va orientat a corregir aquesta problemàtica. No es tracta, doncs, de millorar únicament el finançament dels centres públics i concertats, sinó de promoure aquesta millora amb mesures que contribueixin a reduir la segregació escolar del sistema educatiu a Catalunya.

A partir d'aquestes bases, la Comissió d'estudi del cost de la plaça escolar fa dues propostes bàsiques que orientin la millora del finançament dels centres.

En primer lloc, de l'estudi, se'n deriva que el sistema d'assignació pressupostària es podria fer a partir dels contractes programa, tant amb centres públics com amb centres concertats, que han d'anar acompanyats indefectiblement d'una millora dels instruments de control sobre el compliment de les condicions que estableix el contracte programa, i també d'una millora dels instruments d'escolarització equilibrada d'alumnat. L'aprovació del nou decret d'admissió d'alumnat, també prevista en el marc del Pacte contra la segregació escolar, va en aquesta direcció.

Els contractes programa, que es van posar en funcionament el curs 2006/2007 amb un total de 27 centres concertats i que van ser suprimits a partir del curs 2012/2013 a causa de les restriccions pressupostàries, s'han mostrat un instrument efectiu a l'hora de promoure l'escolarització equilibrada d'alumnat en municipis com ara Vic, Manlleu o Olot. El fet que l'alumnat escolaritzat en centres concertats no hagués de fer aportacions econòmiques addicionals va afavorir que la tria de centre per part de les famílies no estigués tan condicionada per la seva condició socioeconòmica i per la titularitat del centre.

Els contractes programa són una de les mesures previstes en la LEC com a mesura de corresponsabilització de tots els centres en l'escolarització d'alumnes (art. 48.5, 201.2 i 205.9). A través dels contractes programa, l'Administració educativa aporta recursos addicionals als centres que presten el Servei d'Educació de Catalunya en funció de les característiques socioeconòmiques de la zona, la tipologia de les famílies dels alumnes que atén el centre i els continguts de l'acord de corresponsabilitat que se signi.

Els contractes programa haurien d'estar orientats a assegurar la qualitat del servei educatiu, la igualtat d'oportunitats educatives i l'eliminació de la segregació escolar. Amb aquest propòsit, els contractes programa haurien d'incorporar objectius concrets i indicadors de seguiment, i també els compromisos d'ambdues parts, un procés de seguiment i preveure les conseqüències en cas d'incompliment.

I, en segon lloc, caldria establir un sistema d'aplicació gradual i progressiva que incideixi en la lluita contra la segregació escolar i que comenci per afavorir les condicions de gratuïtat entre els alumnes, els centres i els entorns amb més gran complexitat, i que progressivament s'estengui al conjunt del sistema educatiu, en funció de les disponibilitats pressupostàries.

Aquest sistema d'aplicació gradual podria combinar:

- Per un costat, una millora inicial del finançament als centres amb més complexitat, a mode de sistema de compensació, amb l'objectiu de garantir projectes educatius amb nivells de despesa equivalents als centres amb menys complexitat.
- Per un altre costat, una millora inicial del finançament focalitzat a l'alumnat socialment desfavorit, independentment del centre on estigui escolaritzat, amb l'objectiu de garantir-ne l'escolarització en condicions d'igualtat d'oportunitats amb qualsevol dels centres que integren el Servei d'Educació de Catalunya.
- I, finalment, una millora inicial del finançament dels centres dels territoris amb elevada segregació escolar, amb l'objectiu de suprimir les barreres econòmiques als centres que en formen part i d'orientar aquesta inversió en la reducció dels desequilibris.

Aquesta millora del finançament, que s'aniria estenent progressivament per al conjunt de l'alumnat i dels centres, en funció de les disponibilitats pressupostàries, com ja s'ha manifestat, ha de formar part de l'estratègia de reducció de la segregació escolar, la qual cosa implica una garantia de compliment dels objectius establerts en els contracte programa i també una aplicació efectiva dels instruments disponibles d'escolarització equilibrada d'alumnat.

